

100 LET S VEŘEJNOU KNIHOVNOU – III. DÍL

LÉTA VÁLEČNÁ

15. března 1939 přijíždějí do obou měst německé vojenské posádky. 16. března je výnosem A. Hitlera ustanoven Protektorát Čechy a Morava. 17. března je zavedena jízda vpravo. Je zrušena československá branná moc, v září jsou zavedeny potravinové lístky. V roce 1940 jel rozpuštěn Junák a Skaut, o rok později Sokol. V tomtéž roce dojde k odloučení Martinova od Brandýsa, v roce 1944 ke sloučení Vrábí s Brandýsem. 10. ledna 1943 jsou deportováni brandýští židé do sběrného tábora v Mladé Boleslavi. V průběhu okupace je mnoho brandýských a boleslavských občanů zatčeno, odvezeno do koncentračních táborů nebo popraveno. Válečné útrapy končí květnovým osvobozením. Také do našich měst přijíždí sovětská armáda.

I v těchto těžkých letech se lidé bavili, chodili do kina, poslouchali rozhlas (omezeně), četli. Knihovny v obou městech fungovaly, knihovníci půjčovali a vyřazovali. Již v březnu 1939 na základě výnosů Ministerstva školství a národní obrody byla z fondů knihoven odstraněna „... *veškerá literatura komunistických tendencí, koncem února 1940 došlo na literaturu československého odboje, na spisy Dra Edvarda Beneše a knihy o jeho životě a díle, všechny příležitostné spisy a projevy k 28. říjnu, všechny knihy o legiích, o československé armádě, o lužických Srbech. V březnu 1940 přišel rozkaz vyřaditi všechnu světovou literaturu socialistického obsahu, koncem září téhož roku přišla na řadu francouzská a britská literatura, v březnu 1941 spisy židovských autorů, pak literatura angloamerická a ruská. V červnu 1942 muselo být odevzdáno literární dílo popraveného spisovatele Vladislava Vančury a pak stále menší série zakázaných knih.*“ Tolik kronika města Brandýs nad Labem o vyřazování knih. Brandýská knihovna přišla o 2550 knih, téměř polovinu knižního fondu. Všechny knihy byly přerazítkovány novým razítkem.

Rok 1943 byl ve znamení stěhování. Stávající prostory bylo nutné uvolnit pro zásobovací oddělení, náhradní prostory byly určeny v bývalé Živnostenské záložně čp. 56 (vedle Koruny). I tyto místnosti musely být vyklizeny pro ubikaci četnické posádky. Dalším nabídnutým prostorem byla nevyhovující místnost ve staré továrně firmy Pleva. Knihy byly v březnu přestěhovány do hostince U Labutě, kde byly pouze uskladněny. Ještě v tomtéž roce byla knihovna přestěhována opět do místnosti po Živnostenské pojišťovně. V roce 1944 došlo k připojení vrábské knihovny s téměř 600 svazky, která se stala pobočkou knihovny brandýské. Přišlo osvobození, konec války a opět vyřazování. „*Německá literatura byla vyřazena a propagační nacistická literatura byla připravena k odevzdání do stoupy,*“ (Zápis z jednání Knihovnické rady z 21. června 1945).

Staroboleslavská knihovna patřila v té době mezi nejlepší knihovny na okrese. V Mělnických listech ze 7. 12. 1944 se píše: „*Knihovna ve St. Boleslavi zaznamenala v posledních dvou letech veliký krok kupředu. Její návštěvníci jsou plně spokojeni, o čemž nás přesvědčuje skoro nejvíce výpůjček na celém okrese...*“. Kromě nařízeného vyřazování knih anglických, francouzských ruských autorů byly z iniciativy Mladého národního souručenství vyřazeny i knihy nehodnotné, např. rodokapsy. V roce 1943 byl zřízen archiv knih o Boleslavi či sepsaných boleslavskými rodáky. V roce 1942 jednal městský úřad o novém umístění knihovny, ke kterému však nedošlo.

Léta válečná byla pro obyvatelstvo protektorátu těžkou zkouškou. Nejinak tomu bylo i pro knihovníky obou knihoven. V Brandýse nad Labem vedla od roku 1940 knihovnu Marie Hartmannová se třemi pomocníky. O tři roky později byla knihovně přidělena pomocná síla – slečna Jaroslava

Kořínková (Kolářová), pozdější dlouholetá ředitelka této instituce. Ve Staré Boleslavi byli knihovníky dva muži – do roku 1942 učitel Karel Pabouček, od 6. 12. 1942 odborný učitel Miloslav Gottland.